

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Rudolfa Čirča, v dedičskej veci po nebohej **B. K., nar. X.**, naposledy bývajúcej v C., zomrelej X., vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 26 D 257/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. júna 2008 sp.zn. 3 CoD 4/2008 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov uznesením zo 4. februára 2008 č.k. 26 D 257/2006-55 určil všeobecnú cenu majetku poručiťky sumou 350 000,-- Sk, ktorá zároveň predstavuje čistú hodnotu dedičstva. Potvrdil majetok poručiťky pozostávajúci z finančnej pohľadávky vyplývajúcej zo zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len BSM) s nebohým manželom L. K., zomrelým ňa X. vo výške 350 000,-- Sk a z práv a povinností poručiťky v C. vo výške 500,-- Sk podľa výšky zákonných dedičských podielov tak, že dedičom P. K., M. K. a R. C. rod. K. pripadol majetok poručiťky v podieloch po X.. Zároveň určil odmenu notára ako súdneho komisára vo výške 5 980,-- Sk. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že poručiťka zomrela bez zanechania závetu a k dedeniu zo zákona v 1. dedičskej skupine boli povolané jej deti, ktoré dedičstvo neodmietli. Poručiťka mala vo

vlastníctve hnuiteľný majetok – finančnú pohľadávku vyplývajúcu zo zaniknutého BSM po nebohom manželovi L. K. vo výške 350 000,-- Sk a hnuiteľný majetok predstavujúci práva a povinnosti poručiťky v C..

Na odvolanie dedičov Krajský súd v Prešove uznesením z 27. júna 2008 sp.zn. 3 CoD 4/2008 uznesenie prvostupňového súdu ako vecne správne potvrdil. Účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na ustanovenie § 134 O.s.p. a rozhodnutie o prejednaní dedičstva po nebohom L. K. zo dňa 10. marca 2006 sp.zn. 26 D 1807/2005. Uviedol, že v čase prejednania dedičstva po nebohom L. K. bola už nebohá aj manželka poručiťa B. K.. V dedičskom konaní bolo vysporiadané BSM manželov a súdny komisár prejednal čistú hodnotu dedičstva vo výške len polovice ceny zodpovedajúcej hodnote nehnuteľnosti, teda vo výške 350 000,-- Sk a druhú hodnotu majetku oboch zosnulých manželov prikázal do dedičstva po poručiťke B. K. ako finančnú pohľadávku vyplývajúcu zo zaniknutého BSM. Napriek tomu, že postup súdneho komisára nebol správny, rozhodnutie o dedičstve je právoplatné a týmto rozhodnutím je súd viazaný s poukazom na ustanovenie § 134 O.s.p. Ďalej uviedol, že nie je možné opomenúť právoplatné rozhodnutie o existencii finančnej pohľadávky a táto musela byť prejednaná až v dedičskom konaní po nebohej B. K. vzhľadom na predchádzajúci postup v konaní po nebohom L. K..

Proti uzneseniu Okresného súdu Prešov zo dňa 4. februára 2008 č.k. 26 D 257/2006-55 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. júna 2008 sp.zn. 3 CoD 4/2008 podal na základe podnetu dedičov dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Obe rozhodnutia žiadal zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie. Namietal, že oba súdy svojimi rozhodnutiami porušili zákon. Poukázal na dedičské rozhodnutie po nebohom L. K. pod sp.zn. 26 D 1807/2005 zo dňa 10. marca 2006. Namietal, že v tomto osvedčení o dedičstve bol prejednaný celý nehnuteľný majetok, ktorého výlučným vlastníkom sa stal P. K. a do dedičstva po nebohej B. K. bola určená finančná pohľadávka vyplývajúca zo zaniknutého BSM 350 000,-- Sk. V čase prejednania dedičstva už B. K. nežila, preto mal súd prejednať celý majetok bez akéhokoľvek vyporiadania BSM a vytvorenia pohľadávky už nežijúcej osoby vo výške 350 000,-- Sk. Táto fiktívna pohľadávka nebohej bola prijatá znovu do dedičstva po nebohej a opätovne prejednaná. Ďalej namietal, že k dohode o vyporiadaní BSM nemohlo dôjsť, lebo B. K. už bola mŕtva a teda nemohla ani nadobudnúť pohľadávku 350 000,-- Sk. Postup oboch súdov prejednávajúcich neexistujúcu pohľadávku nie je možné

ospravedlniť ani výkladom a použitím ustanovenia § 134 O.s.p. Rozhodnutie má len deklaratórny charakter a napriek jeho nezákonnosti by znamenalo ďalšie pochybenia a vznik ďalších zrejme nezákonných rozhodnutí. Predmetné rozhodnutie malo za následok aj nesprávne vyčíslenie odmeny notára a následné finančné poškodenie dedičov.

Dedičia sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Podľa § 243e ods. 2 O.s.p. mimoriadne dovolanie možno podať len proti tomu výroku súdneho rozhodnutia, ktoré účastník konania, osoba dotknutá týmto rozhodnutím alebo osoba poškodená týmto rozhodnutím súdu namieta.

Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia, generálny prokurátor nie je viazaný rozsahom podnetu v prípadoch, v ktorých ani dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov (§ 242 ods. 1).

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak

a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237

b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci

c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky vady konania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p. a iné vady konania nenamietal a dovolací súd ich ani nezistil. Preto sa ďalej zaoberal dôvodnosťou dovolania, v ktorom generálny prokurátor Slovenskej republiky namietal nesprávne právne posúdenie veci oboma súdmi.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 243f ods. 1 písm.c/ O.s.p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako ho mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil. O takýto prípad sa v prejednávanej veci nejedná.

Podľa § 38 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom do 15. októbra 2008) súd poverí notára, aby ako súdny komisár prejednal dedičstvo a v prípadoch, keď sú splnené podmienky uvedené v § 175 zca, vydal osvedčenie o dedičstve. Poverenie môže súd dodatočne meniť. Poverenie a zmena sú voči súdnemu komisárovi účinné, len čo mu ich súd oznámil.

Úkony notára podľa odseku 1 sa považujú za úkony súdu (§ 38 ods. 3 O.s.p.).

V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že dedičia po poručiťovi L. K. v dedičskom konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 26 D 1807/2005, D not 293/2005 uzavreli dohodu o vypořiadaní dedičstva a notár poverený súdom (§ 38 ods. 1), vydal osvedčenie v súlade s § 175 zca ods. 1 písm.c/ O.s.p. Úkony notára ako súdneho komisára sú úkonmi súdu a ním vykonané osvedčenie o dedičstve zo zákona nadobúda povahu právoplatného uznesenia o dedičstve, teda uznesenie vydané súdom vedúcemu ku skončeniu dedičského konania. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 10. marca 2006. Preto oba nižšie súdy správne postupovali v súlade s ustanovením § 134 O.s.p. K námietke generálneho prokurátora, že rozhodnutie má len deklaratórny charakter a jeho viazanosťou by došlo k vydaniu ďalších nezákonných rozhodnutí, dovolací súd poznamenáva, že rozhodnutie deklaratórne je individuálnou procesnou normou i procesnou skutočnosťou s konštitutívnymi účinkami pre vznik nového konkrétneho procesného materiálnoprávneho vzťahu, ktorým je nahradený pôvodný predprocesný vzťah hmotného práva, bez toho, aby bola dotknutá samotná platnosť abstraktných noriem hmotnoprávných. Výrok deklaratórneho rozhodnutia je svojou právoplatnosťou záväzný pre účastníkov konania a pre súd, ktorý ho vydal, ako aj pre všetky ostatné štátne orgány. Z toho vyplýva,

že rozhodnutie deklaratórne ako norma a vzťah rýdzo procesný je normou účinnou a záväznou, len pokiaľ je právoplatné.

Rozhodnutie o dedičstve po nebohom L. K. nebolo zrušené mimoriadnym opravným prostriedkom, je právoplatné a teda záväzné. Preto sa dovolací súd ďalej nezaoberal námietkami generálneho prokurátora proti rozhodnutiu o prejednaní dedičstva po nebohom L. K..

Predmetom dovolacieho konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora je dovolanie proti rozhodnutiu Okresného súdu Prešov zo dňa 4. februára 2008 č.k. 26 D 257/2006-55 a rozhodnutiu Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. júna 2008 sp.zn. 3 CoD 4/2008.

Prvostupňový súd prejednal finančnú pohľadávku poručiťky vyplývajúcu zo zaniknutého BSM po nebohom manželovi L. K. v sume 350 000,-- Sk a odvolací súd napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil i keď sa nestotožnil s osvedčením o dedičstve po nebohom L. K.. Svoje rozhodnutie odôvodnil záväznosťou tohto rozhodnutia podľa ustanovenia § 134 O.s.p.

Dovolací súd sa nestotožňuje s dôvodmi rozhodnutia odvolacieho súdu o nesprávnosti postupu súdneho komisára pri prejednaní dedičstva po nebohom L. K..

V konaní o dedičstve pri ustálení masy BSM treba rozhodnúť, čo patrí do dedičstva a čo pozostalému manželovi. Majetok v BSM sa môže vyporiadať dohodou medzi pozostalým manželom a dedičmi uzavretou písomne alebo ústne do zápisnice (§ 1751 ods. 2 veta prvá O.s.p.). Dedička a pozostalý manžel (alebo jeho právni nástupcovia) sa môžu dohodnúť aj tak, že celá masa BSM patrí do dedičstva a že pozostalému manželovi (resp. do dedičstva po ňom) patrí tzv. náhradová pohľadávka. Náhradová pohľadávka je jeho pohľadávka voči dedičstvu (dlh poručiťa) a teda v prípade, že si ju uplatní, radí sa do pasív dedičstva poručiťa, čo umožňuje dedičom a pozostalému manželovi sa dohodnúť o jej úhrade (o spôsobe a lehote). V prípadoch, keď k dohode nedôjde, zodpovedajú dedičia za pohľadávku manžela v rámci zodpovednosti za dlhy poručiťa (§ 470 OZ). Pri náhradovej pohľadávke sa neurčuje povinnosť na plnenie, dedičský súd sa obmedzí len na jej konštituovanie.

Z obsahu dedičského rozhodnutia po nebohom L. K. vyplýva, že súdny komisár pojal do dedičstva celú masu BSM – nehnuteľnosti v hodnote 700 000,-- Sk. Správne určil hodnotu dedičstva sumou 700 000,-- Sk, výšku dlhov 350 000,-- Sk a čistú hodnotu dedičstva 350 000,-- Sk. Dedičia, ktorí v konaní zároveň vystupovali ako univerzálni sukcesori po nebohej matke B. K. uplatnili pohľadávku z titulu dedičstva patriacu pozostalej manželke ako náhradovú pohľadávku v sume 350 000,-- Sk a súdny komisár ju správne určil do dedičstva po pozostalej manželke.

Dovolací súd aj keď sa nestotožnil v tejto časti s právnym názorom odvolacieho súdu, dovolanie generálneho prokurátora vzhľadom na vyššie uvedené dôvody zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) ako nedôvodné, pretože oba nižšie súdy správne v dedičskom konaní po nebohej B. K. prejednali náhradovú pohľadávku 350 000,-- Sk z dedičstva po nebohom L. K..

O trovách konania rozhodol podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanovením § 243b ods. 5 O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože neboli podmienky pre rozhodnutie podľa odseku 2 citovaného ustanovenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2009

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová